

Streszczenie rozprawy doktorskiej mgr Karolina Mosiej – Zambrano

Temat: Muzealizacja obiektów zamkowych. Dziedzictwo historyczne w perspektywie współczesnej muzeologii na przykładzie prywatnych obiektów zamkowych w Polsce.

Muzealizacja obiektów zamkowych. Dziedzictwo historyczne w perspektywie współczesnej muzeologii na przykładzie prywatnych obiektów zamkowych w Polsce.

Muzealizacja obiektów zamkowych. Dziedzictwo historyczne w perspektywie współczesnej muzeologii na przykładzie prywatnych obiektów zamkowych w Polsce to praca prezentująca aktualny stan zabytkowych ruin zamkowych nabytych przez osoby prywatne, fundacje czy firmy. Wskazuje, w jakim stopniu ruiny wpisane do rejestru zabytków zostały zmienione i jakie budowle powstały na ich miejscu. Konsekwentnie analizuje ich wnętrza i stopień ich dostępności dla publiczności, tworząc struktury muzealne w postaci wydzielonych pomieszczeń, ścieżek zwiedzania lub ich całkowitego braku. W pracy zdefiniowano i rozważono formy, jakie przybrały istniejące struktury muzealne, uwzględniając współczesne możliwości i rozwój muzealnictwa w Polsce. Analizowane zamki znajdują się w Tykocinie, Bobolicach, Chudowie, Giżycku, Rynie i Wytrzysszycze. Obiekty te zostały wybrane m.in. na podstawie ich działalności w sferze turystycznej i edukacyjnej, a także dostępnych opracowań i informacji dotyczących ich rekonstrukcji i aranżacji. Inspiracją i punktem wyjścia danej pracy jest struktura muzealna w zamku Odescalchi w Bracciano, który również przedstawiono jako studium przypadku.

Staram się przedstawić sytuację muzeów, przestrzeni muzealnych czy ścieżek ekspozycyjnych (zwanych też ścieżkami zwiedzania) występujących w wyżej wymienionych obiektach zamkowych, wiedząc, że ich właściciele nie są prawnie zmuszeni do udostępniania wnętrz publiczności. Wskazuję, czy takie przestrzenie istnieją, jak są zorganizowane, jakie kolekcje obejmują i dlaczego ewentualny brak zaplecza naukowego lub doświadczenia, który z pewnością nie jest problemem w muzeach państwowych, nie stoi na przeszkodzie stworzeniu ekspozycji muzealnej zawierającej gabloty, sygnatury czy nawet wspomniane już ścieżki zwiedzania. Dlatego staram się odpowiedzieć na następujące pytania: Czy znane dziś prywatne zamki mają jakieś wystawy? Ile ich jest? Kto nimi zarządza? Kto zarządza zbiorami? Kto przygotowuje ścieżkę zwiedzania?

Analiza przestrzeni muzealnych w niniejszej pracy może zachęcić innych badaczy do porównania funkcjonujących muzeów państwowych z ich prywatnymi odpowiednikami. Mam też nadzieję, że rozwinie tocząca się debatę nad zasadnością odbudowy lub rewitalizacji zamków lub ruin zamkowych w Polsce. Moim głównym celem jest jednak zaprezentowanie istniejącego już zasobu muzealnego obiektów odbudowanych, wiedząc, że praktyka ta jest w Polsce coraz szersza. Muzea prywatne często dysponują znaczącymi zbiorami, dzięki czemu stają się nieocenionym świadectwem historycznym i artystycznym. Nic więc dziwnego, że niektórzy inwestorzy prywatni, decydując się na odbudowę lub rewitalizację budowli

zamkowej lub jej ruin, nie zapomnieli o stworzeniu przestrzeni, która reprezentowałaby ją historycznie lub artystycznie.

Musealisation of castle buildings. Historical heritage in the perspective of modern museology on the example of private castle buildings in Poland.

Musealisation of castle buildings. Historical heritage in the perspective of modern museology on the example of private castle buildings in Poland is a work that presents the current state of historic castle ruins purchased by private individuals, foundations or companies. It indicates to what extent the ruins included in the register of monuments have been changed and what buildings were built in their place. It consistently analyzes their interiors and their level of accessibility to the public, by creating museum structures in the form of separate rooms, sightseeing paths or their complete absence. This work defines and considers the forms that the existing museum structures have acquired, taking into account the modern possibilities and development of museology in Poland. The castles analyzed are located in Tykocin, Bobolice, Chudowo, Giżycko, Ryn and Wytrzyszczka. These objects have been selected, among others, on the basis of their activities in the tourist and educational sphere, as well as available studies and information on their reconstruction and arrangement. The inspiration and starting point of a given work is the museum structure in the castle of Odescalchi in Bracciano, which is also presented as a case study.

I try to present the situation of museums, museum spaces or exhibition paths (also called sightseeing paths) occurring in the above-mentioned castle buildings, knowing that their owners are not legally forced to present the interiors to the public. I indicate whether such spaces exist, how they are organized, what collections they include, and why the possible lack of scientific background or experience, which is certainly not a problem in state museums, does not prevent the creation of a museum exhibition containing showcases, signatures or even the above-mentioned sightseeing paths. Therefore, I try to answer the following questions: Do private castles known today have any exhibitions? How do they work? How many of them are there? Who manages them? Who manages the collections? Who prepares the path of sightseeing?

The analysis of museum spaces in this paper may encourage other researchers to compare working state museums with their private equivalents. I also hope that it will develop an ongoing debate on the merits of reconstruction or revitalization of castles or castle ruins in Poland. My main goal, however, is to present the already existing museum resources of rebuilt objects, knowing that this practice is getting wider in Poland. Private museums often have significant collections, thanks to which they become an invaluable historical and artistic testimony. Therefore, it is not surprising that some of the private investors, who decided to rebuild or revitalize the castle building or its ruins, did not forget to create a space that would represent it historically or artistically.